

LOUŽENÍ V MILÉTU

Převod materiálu

Matějka Dan, nově seřadila Marta Sedláčková

Pořadí v lekci

28

1. MOTIVACNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

Pro **mladší** školní věk:

Znáte pohádku O třech křátkách (O Budulínkovi)? ...když rodiče odešli a ona zůstala sama doma. Jak se k nim dohnat? dostali vlci? A co se potom dělo s křátky? Co mohla a měla křátka udělat, aby se k nim vlci nedostali?

Pro **starší** školní věk:

Určitě se vám stalo, že vás rodiče nechali doma samotné, nebo že odešli a nechali vás pod dozorem jiného dospělého. Můžeme se v takové situaci chovat stejně, nebo bychom se měli situaci nějak přizpůsobit? Jak? Proč? Je dobré dát na rady toho, který s námi zůstal? Proč?

Pro **Theofila**: Theofil se může ptát: To, co vyprávíš, Lukáši, o Pavlově době, vypadá někdy hodně nebezpečně a dramaticky. Žijeme i my dnes stejně jako Efezané a Milétští v ohrožení, dravých vlků? Je to pro církev neustále aktuální, nebo už jsme v dnešní době za vodou?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

Pavlově spíše, aby byl pokud možno na den letnic v Jeruzalémě (v.16), způsobuje, že mine Efez (však: pošle si pro tamější presbytery) a pozdrzí se se svou dlouhou řečí v **Milétu**. Skrze přímou Pavlovu řeč k nám proniká naléhavé sdělení o nelehké době a Lukáš, její pisatel, k nám v ní promlouvá jako její očitý svědek. Pavlova řeč míří do vlastních řad, což z ní činí mezi jeho řeči v tomto ojedinelou. Jiné lukášovské zprávy o Pavlových řečech či kázáních bývají misijně zacíleny na pohany. Pavlova řeč je zároveň loučením se s Milétskými, protože poítá s tím, že je již nespasí. Svěho misijního cíle již v této oblasti dosáhl; tak tedy je zapotřebí dokončit bůh a splnit úkol daný Pánem (v.24.)

Ke své řeči si Pavel přivolává všechny **presbytery**, ve Skutcích označované za biskupy, strážce (v.28), kteří – v našem textu – mají ochraňovat své stádo i sebe. Tito odpovědní pracovníci mají spravovat křesťanské sbory, chránit je před bludy (dravými vlky - v.29) a posilovat jejich sociální charitu, obětavost. Tak jako diakoni byli potvrzováni ve svém úřadu ordinací. Měli zvěstovat slovo – podle Pavlova vzoru – a vyhýbat se každému tajemnému učením. Více než autorita jejich úřadu je zřejmý charakter svědeckví, které nezná žádnou elitu, natož pak nějaké zasněžení do tajemství. Nositelé tohoto úřadu jsou svědci Pánu (v.32).

Pavel ve své řeči napomíná a varuje Milétské před dravými vlky, kteří **štípí církev**. „Víte, že jsem vám nic nezamléval“ (v.20, 27), opakuje Pavel a přesvědčuje posluchače, že jim zvěstoval – jak doma tak i na veřejnosti – evangelium v plném rozsahu a záměru. Ani co se týče křesťanovy spásy (v.26) Pavel nic nezamléval. Nic jiného, dalšího, tajemného jako doplnění křesťanské nauky neexistuje. Křesťané se nemají zapotřebí k víře nic dodávat, ani na veřejnosti ani v soukromí, například přestupným nějakých obzvláštních disciplín.

Naopak mají být ostražiti a ochraňovat svou církev před dravými vlky, kteří přijdou a budou ohrožovat jejich svobodu.

Naopak **základem** církve je Ježíšova zvěst o Božím království (v.25) a aktivní etika lásky vůči bližnímu (v.32-35). Tak jak Pavel sám jednal: přinášel mezi lid evangelium o Boží milosti (v. 24) a od sboru si ničeho nežádal (v. 33-34). Aktivní odpovědný život se projevuje nepodceňováním a neštítáním se všední fyzické práce (v. 32, 33n) i vůči bližnímu. Kristus má žít tak, aby mohl pomáhat slabým; není to služba poddanská, neděje se podle přání těch, jimž se slouží, nýbrž podle jejich potřeby. Jde o službu v moci Ducha svatého, která provází křesťanské svědectví a taková služba probouzí víru. O tom nám dokládá Ježíšovo slovo (v.35) a kdo ho přijme a bude podle něho žít, čeká na něho dárce posvácených (v.32). S odkazem na svůj příklad (v. 35b) stanovuje Pavel základní pravidlo mezilidských vztahů, které bylo známé i pohanským posluchačům a tenáťm: „Blaze tomu, kdo dává, ne tomu, kdo bere“. Křesťanská zvěst tedy před nikým nic nezatajuje, všem nabízí spásu (v. 20) a lze ji naplnit a uskutečnit skrze univerzální lidské naděje a ideje.

Pomůcky: mapa (např. Školní biblický atlas) Pavlových cest; fotografie či obrázek presbyterů z vašeho sboru (v některých tradicích mají presbyteri „svou“ lavici v kostele); fotografie sboru (při různých akcích, na sborovém výletě, vánoční hře, atd.)

3. FORMULACE TÉMATU

Apoštol Pavel chce povzbudit správce sboru (presbytery) v Efezu. Mají ve sboru chránit evangelium a bránit ho před těmi, kdo by ho chtěli změnit. Nyní je starost o sbor na nich. Nezůstávají však sami – jsou svěřeni Bohu.

4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

Neopomeme, že i v této době stále platilo otevřené a cílené pronásledování křesťanů. V kontrastu k tomu jako by stál „veřejnostní“ charakter křesťanských sborů. Proto pro ně mohlo být velkým pokušením stát se takovým tajným bratrstvem a podléhat zákonitostem jim podobných společenstev. Podobně snad jako v době rozkvětu sekt bylo pokušením sklouznout k nějakým „mystickým“ praktikám. Proto se nesnažme vnímat Pavlovu řeč jako plod jeho osobního pohledu či jako laciné varování. V jeho řeči zaznívá „obyčejné“ svědectví o nebezpečích, která hlasatelé, trubaři a draví vlci rozmanitých „hlubokých“, mystických či jiných nauk mohou pro křesťanovu svobodu znamenat. Dvojí zdůraznění o nezatajení (v. 20.27) jen podtrhuje důležitost Pavlova sdělení.

Pavlovu řeč nelze brát ani za vzor pro kázání do vlastních řad. Pavel mluví v určitém časovém kontextu a především k řadám starších. Pro nás je důležité slyšet na jeho varování, ale nehledat v jeho řeči vzor (nebezpečí má v každé době jinou povahu).

Jako katecheté bychom měli odhadnout, zda v tomto případě budeme mluvit o tom, že nás někdo opatruje – nebo o tom, že my také máme odpovědnost. Domnívám se, že pokud dětem ukážeme, že o ně někdo má péči i ve sboru, chybu určitě neuděláme, především u mladších. (Není ani v rodině ideální, když se na nejstarší dítě přenesou veškeré odpovědnosti „jsi už velký, tak musíš odpovídat za ostatní sourozence“ – i nejstarší dítě je pořád dítětem.)

5. OSNOVY VYPRÁVNÍ

a) osnova pro **mladší** školní věk:

Na vyprávění lze navázat v momentě, kdy se s dětmi bavíte o situaci v opuštěnosti, když někdo zůstává nebo zůstal doma sám. Je to nepříjemný, někdy stísněný pocit. A my se musíme přece jen chovat trochu jinak a dbát na jiná pravidla, než když s námi někdo zůstává.

I. Motivace

II. Pavel se připravuje na odchod a loučí se Efezskými a Milétskými

III. Vypráví a vzpomíná přitom na tříletý pobyt u nich

IV. Vyzývá je k ostražitosti před těmi, kteří jim chtějí ublížit, kteří je svádějí ke špatnostem, kteří jim nakukávají nesmysly atd.

V. Poukazuje na jistoty, kterých se mají držet

VI. Pavel odchází do Jeruzaléma

b) osnova pro **starší** školní věk:

I. Motivace

II. Když Pavel odchází, pověšuje efezské a milétské presbytery

III. dbát a držet to, co mezi nimi během tříletého pobytu konal.

IV. Vyzývá k ostražitosti před falešnou zbožností, dravými misionáři, mylným učením...

V. Poukazuje na jistoty, kterých se mají držet

VI. Víra vede k pomoci slabým a k naslouchání Ježíšovým slovům

VII. Pavel odchází dokončit svůj bůh a splnit úkol

6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU

Práci s obrázkem je asi lepší začít až po výkladu. Požádejte děti, aby podle vašeho vyprávění vybraly možnosti, ze kterých udělají okolo sboru hradbu proti „dravým vlkům“. Mohou to udělat různě – kolečka vystihnou a nalepí, vybrané vybarví a stejně vybarví i hradbu, vybrané možnosti spojí s kolečky v hradbu, do koleček v hradbu napíšou vybrané možnosti. Výsledky porovnejte, o případných neshodách mluvte. Zpracování vám dá zpětnou vazbu o tom, co z vašeho výkladu děti slyšely, a také šanci uvést věci na pravou míru.

S obrázkem můžete také pracovat během vyprávění – když se v něm dostanete k němu z důrazu, který je na obrázku zmíněn, děti jej mohou nalézt a vybarvit.

Kolečka s různými možnostmi si také předem můžete zvést a vystihnout a místo obrázku sboru použít fotografii vašeho kostela a společně před vyprávěním tipovat, co sbor chrání. Vyprávění pak můžete uvést jako příklad, jak to viděl apoštol.

7. LITURGICKÝ RÁMEC (vstup, písn?)

8. VYPRÁV?NÍ A NÁPADY PRO P?EDŠKOLNÍ V?K

Práce s p?edškolními d?tmi se m?že to?it kolem pojmu „**hlídání**“ – ve smyslu opatrování (je to pojato z hlediska d?tí – n?kdo hlídá je, oni zatím mají p?edevším zakoušet pocit bezpe?í, na n? není ješt? naložena odpov?dnost – ukažte d?tem, že i o n? ve sboru má n?kdo zájem, že se o n? stará).

M?žeme velmi snadno navázat na d?tskou zkušenost a vypráv?t si s nimi, co to znamená, když je n?kdo hlídá. Už vás n?kdo hlídal? Co to znamená? Jaké to bylo? ... Reagujte tak, aby d?ti mohly sd?lit co nejvíce svých zkušeností. Co nap?. ?íkala maminka „paní na hlídání“, staršímu sourozenci, tatínkovi, babi?ce – aby d?lali nebo ned?lali? Stalo se n?co neobvyklého, atd. (Pozor, d?ti ?eknou všechno J) Shrnutí: Jak se chová dobrý „hlída?“? Stará se o m?, dává na m? pozor, abych ned?lal skopi?iny, neotevívá cizím lidem, dá mi najíst a uloží m? ke spaní, když to pot?ebuju, atd.

V církvi máme také takové „hlída?e“, kte?í pomáhají ve sboru, starají se, aby nám tu spolu bylo dobře, abychom nezapomn?li na Pána Ježíše nebo ned?lali v?ci, které d?lat nemáme. Jsou to takzvaní „starší sboru“ spole?n? s fará?em/kou. Také u?itelé ned?lní školy. (Nejlépe p?ínést fotografii staršovstva – poznáte je?, nebo p?ivést presbytery do ned?lní školy). Ovšem ani oni na to starání nejsou sami, o nás všechny se stará B?h.

Ukon?ete modlitbou za ty, kdo se o nás starají – díky i prosby.

9. VYPRÁV?NÍ PRO ST?EDNÍ ŠKOLNÍ V?K

I. MOTIVACE

Zažili už jste n?kdy n?jaké velké lou?ení? T?eba když jste se m?li vydat na dlouho cestu a bylo jasné, že své kamarády dlouho neuvidíte? Anebo si p?edstavte, jak tu te? sedíme, že by n?kdo z nás m?l vyrazit n?kam daleko. Copak bychom si asi pov?d?li?

II. ODJEZD

Pavel takhle odjíždí z území Malé Asie, kde dosud svým kázáním obracel Židy i ?eky k Bohu a k Pánu Ježíši. Chystá se do Jeruzaléma. Sp?chá, aby se do Jeruzaléma dostal, než budou letnice. Tuší, že je pot?eba, aby se jako d?ležitý služebník Boží objevil v Jeruzalém? ve správný ?as, kdy se tam sjede mnoho poutník? a kdy se tam ur?it? bude n?co velkého dít. Jak to však m?že stihnout, rozlou?it se v Malé Asii se všemi p?áteli, bratry a sestrami? Krom? toho cestoval lodí, a i když jeho lo? zastavovala v maloasijských p?ístavech, nikdy ta zastávka netrvala tak dlouho, aby mohl navštívit všechny, nebo dokonce zajít do m?st ve vnitrozemí. S brat?ími z Efezu se však rozlou?it cht?l, p?sobil mezi nimi p?edtím skoro t?i roky. A tak když lo? zakotvila v Milétu – tento p?ístav ležel n?kolik desítek kilometr? od Efezu, využil p?íležitosti a poslal vzkaz do efezského sboru, aby brat?i starší p?išli za ním do Milétu. Nebude to pro n? snadné, Efez nebyl nijak blízko. Ale brat?í v Efezu to jist? pochopí a tu dlouhou cestu podstoupí. Na Pavlovi jim p?ece záleží, jist? ho také sami budou chtít ješt? jednou vid?t a slyšet a do se Milétu vypraví.

Pavlovi však nešlo jen o to, aby se ještě jednou viděli, osobně se rozloučili a třeba se ještě před odjezdem naposled objali. Chce se s nimi setkat hlavně proto, aby jim položil na srdce to nejdůležitější, čeho se i nadále mají držet. Proto výzvu k setkání adresuje starším sboru, presbyterům, tedy těm, kdo jsou a budou za život efezského sboru v první řadě odpovědní. Chce je povzbudit, aby vytrvali ve víře v Pána Ježíše a nedali se od něho ničím odvést.

III. APOŠTOL NIC NEZATAJIL

Možná se někteří z efezských domnívali, že jim Pavel řekne něco nového. Že jim u příležitosti svého rozloučení poví něco, co jim dosud neřekl. Bylo tomu však právě naopak. Apoštol jim připomněl svoji činnost v Efezu. Nebyla to snadná práce, potkaly ho i zkoušky, musel se vyrovnávat s nástrahami nepřátel. Přesto jim pověděl vše, co bylo potřeba. Nebylo nic, co by jim zatajil. Především jim nezatajil nic o Pánu Ježíši. S velikou naléhavostí vedl všechny, aby v Krista uvěřili. Pavel má jisté svědomí: „Sloužil Pánu pokorně a nic důležitého jsem vám nezamluvl. Jednal jsem s vámi upřímně, takže už není, co bych vám o Ježíši pověděl více.“

IV. CESTA DO JERUZALÉMA

Pak mluvil o tom, co má před sebou a jak vidí svoji budoucnost. Nyní se chystá do Jeruzaléma. Odtud se začalo evangelium šířit. Proto Pavel považoval za důležité ukončit svoji misijní cestu právě v Jeruzalémě.

Jede tedy do Jeruzaléma, aby církvi na tomto místě vydal počet ze své práce. Tuší, že tam začne nový úsek jeho životní cesty. Kromě toho ví, že jet do Jeruzaléma není jen jeho rozhodnutí. Vede ho k tomu Duch svatý. Ten Duch, který už dříve určil jeho činnost. Tentýž Duch mu současně zjevuje, že ho tam zřejmě po lidsku nečeká nic dobrého. Ale on tam přece jede, vydává se tam jako služebník Ježíše Krista, poslušný jeho vedení, s jistotou, že jeho Pán i tam bude s ním. Tohle zaslíbení platí i pro nás. Pokud víme, že patříme Bohu, smíme také vědět, že on nás neopouští a provází nás svým Duchem.

V. HLÍDEJTE STÁDO

Pavlovi velmi záleželo na tom, aby Efežtí zůstali na správné cestě. Klade to na srdce právě bratrům starším, je přece Duch vybral za strážce Kristova společenství, aby byli pastýři Božího stáda. Jsou za ně odpovědní a po Pavlově odchodu budou muset dávat veliký pozor, aby se nenechali svést nesprávným směrem.

Je to trochu, jako kdyby vás rodiče nechali doma samotné. Nebo navíc s pověšením, abyste dávali pozor na mladšího sourozence. Copak by vám v takovou chvíli asi řekli? Určitě by řekli, abyste neotevírali dveře nikomu cizímu; mohl by to být zloděj, nebo člověk se špatnými úmysly. A určitě by vám také připomenuli, že vy sami nemáte vyvádět nějaké skopičiny, abyste doma neobrátili všechno naruby, když vás oni sami zrovna nemají pod dohledem.

Podobně Pavel napomíná, povzbuzuje i varuje Efezské. Po jeho odchodu půjdou lidé, kteří budou chtít bratry a sestry odvést od víry v Ježíše. Budou Pavla pomlouvát, že Efezským neřekl všechno, že jim to nejdůležitější zamluvl, a budou je chtít získat pro své názory. Budou jako draví vlci, kteří vpadnou do stáda a natropí v něm mnoho škody.

Může se ovšem také stát to, že i mezi nimi samotnými bude někdo takový, kdo začne vymýšlet všelijaké novoty, bude chtít strhnout sbor na svou stranu a řadu lidí poplete hlavy. Tomu se podaří zabránit jedině tím, že se Efežtí budou pevně držet Pána Ježíše Krista, tak jak jim ho Pavel zněstoval, a že si budou připomínat

i všechno ostatní, co jim Pavel kladl na srdce.

Nikdo z bratří a sester nemusí přece pochybovat, jak moc na nich Pavlovi záleží. Strávil u nich tři roky. (Jak dlouho se známe my tady mezi sebou?) Mnoho spolu prožili, spolu prošli i různými zkouškami, byli svědky jeho pilné a nezištné práce pro Krista. Za tu dobu mohli přece Pavla dobře poznat, jaké je jeho přátelství k nim, že to s nimi myslí dobře a že mu mohou důvěřovat. Až na ně budou všelijací lidé dorážet, až budou Pavla pomlouvat, ať si bratři vzpomenou i na to, že on za svoji práci v efezském sboru nikdy nechtěl žádné peníze; na všechno, co on i jeho spolupracovníci potřebovali, si vydělával vlastníma rukama. Kázal o Ježíši a pomáhal, kde bylo třeba. Dělal to docela zadarmo, podle Ježíšových slov: „Blaze tomu, kdo dává, ne tomu, kdo bere.“ (Myslíte, že to tak opravdu je? Potřebujete vás více, když něco dostanete, nebo když se vám podaří někomu udělat radost?)

VI. NEZOSTANOU SAMI

Nakonec jim Pavel řekl: „Vím, že se už nevidíme. Já už se k vám nedostanu. Odpovědnost za církev v Efezu bude teď hlavně na vás. Ale nebojte se. Nejste a nezstanete sami. Svěřuji vás Bohu, on má moc vás zachovat a i všechny ostatní.“ Bylo to jako závazné požehnání. Mohou si být jisti, že na svoji službu nezstanou sami. Jsou v Božích rukou, Pán je svou milostí bude provázet a neopustí je. Pak všichni poklekli, apoštol se pomodlil a rozloučili se.

Loučení může být velmi smutné, zvlášť když tušíme, že se s tím druhým dlouho nebo už vůbec nevidíme. Tak to bylo i s Pavlem a efezskými bratři a sestrami. Ale i když nás bolí, že takhle půjdeme o blízkého člověka, víme, že nezstáváme sami. Pán Bůh nás neopouští a my můžeme v modlitbě být u těch, které máme rádi, i když zrovna nejsou s námi, a přimlouvají se, aby je Pán dobře opatroval.

MODLITBA

Pane Bože, pomáhej nám poznat správné místo i čas, kde máme být a tobě sloužit. Pomáhej nám poznat správnou cestu. Děkujeme, že nás neopouštíš, a že neopouštíš ani ty, kteří zrovna nemohou být u nás blízko. Děkujeme, že díky tvé lásce my všichni patříme dohromady. Amen.

10. NÁMĚTY K ROZHOVORU

- Znáte nějaké organizace, spolky či sdružení, které se snaží pomáhat lidem v našem městě? Jak jim pomáhají?

- Která zaměstnání podle vás nejvíce pomáhají druhým lidem? Kdo podle vás potřebuje nejvíce pomoci? Jak? A proč?

- Zeptejte se dětí, co si představují, když slyší někoho mluvit o „starším“. (Starý věkem, s šedivými vlasy a vráskami na tváři, kapsami plnými bonbonů, se zkušenostmi a moudrostí). V našem sboru máme rovněž „starší“ (presbytery). Víte o nich, znáte někoho z nich? Co mají takoví lidé na starost? Pavel o nich říká, že mají být jako pastýři – co to podle vás znamená?

- Můžete s dětmi postavit hradby (z kostek, lega), uprostřed my (náznak kostela, sboru, společenství-figurky) a ptát se jich: můžeme se jako sbor obehnat kamennou zdí před tím, co je venku? A jak jsme se my dostali dovnitř? a jak se zase dostaneme ven (domů, do školy, do práce)? Můžeme se tedy před tím, co nás ohrožuje, chránit nějak jinak?

11. A JEŠTĚ SE OHLÉDNĚTE...

Jakým způsobem budu dnes aktualizovat biblický text? Budu děti stavět do role odpovědných nebo jim umožním vcítit se do těch, o které je pežováno (obojí se samozřejmě možné)?

Odkaz na pracovní list

[28 Loučení v Milétu](#)

Odkaz na píseň

[Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou](#)

[Kdo na kolenou kleší, vídá dál](#)

[Přemýšlej, děkuj a služ \(SV273\)](#)

[Vítezi k počt? zpívejme, velebme jej hned zrána](#)

[Ježíši, Pane můj \(BTS39\)](#)

[Bratry, sestry potkávám \(SV105\)](#)

[Všichni otcové a mámy \(SV151\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 20,17–37](#)